

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о проректора

з науково-дослідної роботи

доктор технічних наук, професор,

Василь ПОПОВИЧ

«21» _____ 2023 року

ПРОГРАМА

науково-дослідної роботи за темою

**«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД»**

Програма розглянута та затверджена
на засіданні науково-технічної ради
ЛДУ БЖД

Протокол № 5 від 16.11 2023 р.

Керівник роботи –
завідувач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук
доктор педагогічних наук, доцент

Андрій ЦЮПРИК

Львів – 2023

1. Підстава для постановки теми

1.1. Робота виконується на підставі Концепції наукової діяльності Львівського державного університету безпеки життєдіяльності ДСНС України на 2020–2025 роки.

1.2. Початок роботи: січень 2024 року. Закінчення роботи: грудень 2027 року.

1.3. Джерело фінансування: власні кошти.

2. Мета і вихідні дані для проведення роботи

2.1. Мета роботи - узагальнення та систематизація теоретичних та прикладних підходів у сфері розвитку та функціонування національних та міжнародних інструментів соціальної політики, що спрямовані на вирішення актуальних соціальних проблем та розроблення пропозицій щодо вдосконалення вітчизняної моделі соціальної держави в контексті сучасних викликів.

2.2. Під час проведення роботи будуть використовуватися такі вихідні дані:

1. Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 р. № 312-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2023-%D1%80#Text>.

2. Державні стандарти соціальних послуг: навч. посіб. / Упоряд. [Е.І. Костишин, В.В. Лис, В.М. Логвиненко, М.Я. Нагірняк, А.Я. Цюприк]. Львів: СПОЛОМ, 2023, 536 с.

3. Васянович Г. П. Інклюзія персоналістична: навчальний посібник (для соціальних педагогів, соціальних працівників, учителів, студентів закладів вищої освіти). Львів: «Норма», 2022. 324 с.

4. Vasianovych H., Budnyk O., Klepar M., Beshok T., Blyznyuk T., Latyshevskaya K. Pragmatism in philosophy of inclusive education studies and problems of teacher training. *Revista Inclusiones*. 2020. Vol. 7, num. 4. P. 59–73.

5. Vasianovych H., Budnyk O. Inclusion in the Dimensions of Personality. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2022. Vol 9, No. 1 P. 7-15.
6. Васянович Г., Будник О Актуальні проблеми філософії інклюзивної освіти / *Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід: колективна монографія*. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. С.241-257.
7. Васянович Г.П., Логвиненко В. М. Соціальна робота: методологічні аспекти дослідження. Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції», 24-25.052018 р: [за заг. ред.. Кривачук Л., Нагірняка М.]. Львів: СПОЛОМ, 2018. С. 151-163.
8. Цюприк А.Я. Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Інноваційна педагогіка*. Науковий журнал. Випуск 62. Том 2. 2023. Видавничий дім «Гельветика» 2023. С. 108–112.
9. Tsiupryk, A., Blikhar, V., Kovalchuk, Z., Vavryniv, O., , Bodnarchuk, V., & Yaremko, R. (2023). Results of the Implementation of a Comprehensive Socio-Psychological Program to Foster Professional Empathy Among Professionals in the Helping Professions. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 14(2), 1- 13. <https://doi.org/10.18662/brain/14.2/440>.
10. Lys, V. (2021). Peculiarities of the transformation's process management of medical institutions of children's institutional care and upbringing into an inclusive environment for children with disabilities. *Public Administration and Law Review*, (1), 50–60. <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2021-1-50>.
11. Лис В. (2020). Сучасні проблеми системи публічного управління сферою інституційного догляду та виховання дітей і Україні. *Публічне урядування*, 5 (25), 135-150. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5\(25\)-135-144](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5(25)-135-144).
12. Лис В.В. (2020). Поняття та сутність механізмів реформування системи інституційного догляду дітей соціально вразливих категорій. *Наукові перспективи: журнал*. 2020. №5 (5). С. 155-167. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/62/62>.

13. Stelmakh, S., Slozanska, A., & Krynytska, I. (2022). Vulnerable families in Ukraine as the main social service users: comparison of the pre-pandemic and pandemic period. *Social Work & Society*, 20 (1). URL: <https://ejournals.bib.uni-wuppertal.de/index.php/sws/article/view/773/1371>
14. Стельмах, С., Слосанська, Г., Криницька, І. (2022). Підвищення кваліфікації фахівців з соціальної роботи та соціальних менеджерів: досвід реалізації сертифікатної програми у ЗВО «Український католицький університет». *Social Work and Education*, 9(2). DOI <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.2.4>.
15. Стельмах С. (2020). Проблема булінгу: результати емпіричного дослідження. *Наукові записки УКУ. Серія: Педагогіка. Психологія*, вип. 3. С. 123–135. URL: <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/2509>.
16. Kostyshyn E., Koval G., Lohvynenko V., Nahirniak M., Malynovska N. Features of Social Work with Students: Theoretical and Pedagogical Aspect. Proceedings of the 35th International Business Information Management Association (IBIMA), ISBN: 978-0-9998551-4-0, 1-12 April 2020, Seville, Spain, p. 1607-1614.
17. Костишин Е.І. Деякі аспекти формування гендерної компетентності майбутніх фахівців соціальної роботи. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. № 5. С. 11-19. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.2>.
18. Костишин Е.І., Лозинський А.Ф., Логвиненко В.М. Формування готовності майбутніх соціальних працівників до роботи в умовах надзвичайних ситуацій // *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Вип. 53. Том 1. С. 348-353. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-51>.
19. Гонтар З. Г. Перспективні напрями вдосконалення соціальної політики в Україні з урахуванням досвіду європейських країн. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Львів. 2021 Випуск 3 (149). Львів. 2021 С. 36-41.
20. Гонтар З., Балаш Л., Лисюк О., Бінерт О. Ключові поняття і підходи державної політики щодо соціалізації здобувачів вищої освіти в Україні. *«Літопис Волині» Всеукраїнський науковий часопис* № 27. 2022р. С. 244-250.

21. Gontar, Z., Say, L., Pochynkova, M., & Parfyonova, O. (2022). Features of practical training of students (future social teachers) at universities. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15(34). doi.org/10.20952/revtee.v15i34.17164.
22. Zoriana Gontar, Alla Yaroshenko, Grybyk Igor, Vasyl Zinkevych, Kateryna Serheieva. The system of assessment of the quality of education in the conditions of the development of state administration. *IJCSNS. International Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 22 No.9. pp. 497-502. ISSN: 1738-7906 <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.9.64> (2022).
23. Гонтар З., Криштанович М.. Особливості державного управління соціальним захистом громадян на державному та регіональному рівні держави. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 34. С. 164-168. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/622>.
24. Lohvynenko V., Chesakova M., Bortun K., Molotai V., Tymoshyk N. Enhancing Social Protection Policy for Internally Displaced Persons in the Context of War. *Review of Economics and Finance*, 2023, № 21, P. 955-961.
25. Логвиненко В.М. Реалізація державної політики Україні щодо запровадження послуги раннього втручання. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. № 4. С. 31-37.
26. Логвиненко В.М. Соціальна політика України в сфері підтримки розвитку та навчання дітей з особливими потребами. *Державне управління: удосконалення та розвиток (електронне фахове видання)*. 2022. №1. URL:http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/34.pdf.
27. Лозинський О.М. (2020) Психологія корупції та інтолерантного ставлення громадян до неї: Монографія / О.М. Лозинський. Видання четверте, доповнене. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 204 с.
28. Лозинський О.М. (2023). Навчальні дисципліни соціально-психологічної тематики у підготовці соціальних працівників // *Публічне управління та соціальна робота*, № 1, 2023. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/soc/article/view/2559/2445><https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/soc/article/view/2559/2445>.

29. Нагірняк М.Я. Формування комунікативних умінь у майбутнього соціального працівника засобами інформаційно-комунікаційних технологій / М.Я. Нагірняк, Г.П. Васянович, О.С. Боднар // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. - Випуск 55 / редкол. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2021. С.22-29.
30. Кіндій І. Деякі аспекти впровадження зарубіжного досвіду соціально-психологічної адаптації ветеранів та учасників бойових дій в У країні // Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток [Текст] / Емілія Костишин, Ірина Кіндій // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 9 листопада 2022 р.; [за ред.: Нагірняка М.Я.]. Львів: ЛДУ БЖД, 2022. С. 37-43. <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/11327>.
31. Шмега М. Особливості нормативно-правового забезпечення соціальних гарантій ВПО // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 9 листопада 2022 р.; [за ред.: Нагірняка М.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 189-191.

Будуть використовуватися також:

- Нові науково-педагогічні та науково-психологічні видання.
- Довідкові матеріали.
- Статистичні дані.
- Нова інформація з мережі Internet.

3.1. Сучасний стан проблеми в світі і в Україні

Вдосконалення соціальної політики в Україні є актуальним завданням, яке може сприяти соціальному розвитку країни, покращенню якості життя громадян і зміцненню її позиції на міжнародній арені. На нашу думку, під час російсько-української війни пріоритетними напрямками розвитку соціальної політики повинні бути такі:

1. Підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та біженців. У військових конфліктах багато людей стають внутрішньо переміщеними або біженцями. Соціальна політика має забезпечувати задоволення базових потреб в житлі, медичній допомозі, освіті, зайнятості, сприяти соціальній інтеграції в приймаючі громади.

2. Підтримка сімей військових та загиблих героїв. Родини військових, що беруть участь в бойових діях, та сім'ї загиблих військових потребують особливої уваги та підтримки. Для них має бути створена система соціальних послуг, психологічної підтримки та фінансової допомоги.

3. Державна політика в сфері охорони дитинства. Важливими є аспекти соціально-правового захисту дітей; створення інклюзивного соціального середовища; запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності в умовах воєнного стану.

4. Міжнародна співпраця. Україна здійснює співробітництво з міжнародними організаціями, донорами та урядами держав для отримання підтримки у реалізації соціальних програм та реформ.

5. Забезпечення якісною професійною підготовкою майбутніх соціальних працівників. Оскільки фахівці з соціальної роботи відіграють важливу роль у забезпеченні допомоги та підтримки для людей, які стикаються з наслідками війни. Їхні навички і знання можуть сприяти полегшенню гуманітарних криз та сприяти відновленню соціальної стабільності після війни.

Ці напрями розвитку соціальної політики можуть сприяти покращенню якості життя громадян та відновленню суспільства в умовах військового конфлікту.

Актуальні питання сучасного стану соціальної політики та основних напрямів її реформування досліджуються в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема в роботах В. Венедіктова, М. Волгіна, Т. Ганслі, З. Гонтар, Л. Климаської, Е. Лібанової, В. Логвиненко, У. Моторнюк, О. Палія, В. Пічі, О. Піщуліної, О. Побережного, В. Савки, В. Скуратівського, П. Стабса, Н. Хоми, П. Шевчука, О. Яковлева, Л. Ярової та інші.

Активно розробляють теоретико-методологічні засади теорії, історії та практики соціальної роботи в різних сферах життя такі представники академічної спільноти, як Р. Вайнола, О. Безпалько, М. Васильєва, А. Горій, І. Зверєва, А. Капська, Н. Коляда, Т. Кочубей, О. Краченко, М. Лукашевич, Н. Максимовська, І. Мачуліна, І. Мигович, Л. Неїжпапа, І. Пеша, М. Підгурська, Т. Семигіна, М. Соляник, А. Фурман тощо.

Вивченням прикладних аспектів та інноваційних методик професійної підготовки соціальних працівників займаються М. Євтух, Н. Кабаченко, О. Карпенко, Г. Лещук, О. Повідайчук, В. Радул, І. Савельчук, Н. Сейко, О. Сорочинська і т.д.

Існуючі наукові підходи у вирішенні питань соціальної політики є відмінними в різних галузях знань (право, публічне управління, соціальна робота, тощо), а також і в межах однієї сфери досліджень, характеризуються акцентуванням уваги на окремих аспектах соціальної політики. Вчені по-різному визначають сутність, функції, основні завдання, принципи, сфери соціальної політики, її суб'єкти, об'єкти, інструменти здійснення тощо.

Аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що інструменти соціальної політики в умовах викликів сучасного світу недостатньо вивчені. Особливо цінним для нас є вивчення досвіду інших країн, які пережили подібні війни чи військові конфлікти. Це дозволить Україні уникнути помилок у формуванні та реалізації відповідної соціальної політики та запровадити ефективні методи вирішення соціальних проблем. З іншої сторони український досвід долання соціальних наслідків війни та пов'язаних з нею кризових станів в суспільстві, може бути цінним для інших країн, які стикаються з подібними викликами і прагнуть підтримати своїх громадян.

Отже, вивчення та аналіз інструментів соціальної політики в світі є важливим елементом успішного вирішення соціальних проблем в Україні під час війни та після неї. Рациональне використання відповідних інструментів соціальної політики допоможе підняти якість життя населення, забезпечити стабільність та залучити міжнародну підтримку для України.

3.2. Основні ідеї, гіпотези, результати попередніх досліджень та розробок, які покладено в основу проєкту

В основу проєкту були покладені такі гіпотези: вивчення інструментів соціальної політики за кордоном сприятиме розвитку програм і заходів, спрямованих на поліпшення соціального захисту населення в Україні, особливо тих, хто потерпів внаслідок війни. Також вивчення міжнародного досвіду впровадження сучасних інструментів соціальної політики сприятиме підвищенню прозорості та відкритості в управлінні суспільними ресурсами та розподілі соціальних послуг, що сприятиме довірі громадян до української влади.

3.3. Новизна проєкту, етапи виконання, технологічні та технічні аспекти виконання проєкту

На основі системного, комплексного, структурно-функціонального підходів буде охарактеризовано теоретико-методологічні засади становлення, розвитку та функціонування національних та міжнародних інструментів соціальної політики з огляду на глобальні соціальні виклики сучасного суспільства.

4. Методика проведення досліджень

Теоретичні дослідження планується проводити із застосуванням комплексу загальнонаукових методів (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, класифікація, узагальнення, конкретизація, абстрагування), конкретно-наукових (компаративний аналіз, діахронічний та структурно-функціональний аналіз) та емпіричних методів (спостереження, опитування, бесіди, інтерв'ю тощо).

5. Виконавці робіт

Робота виконується в Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності колективом кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук навчально-наукового інституту психології та соціального захисту.

6. Очікуваний результат

Розробка науково-дослідної теми дасть змогу систематизувати сучасні вітчизняні та міжнародні інструменти соціальної політики, розробити рекомендації щодо удосконалення соціальної політики та механізмів функціонування соціальних інституцій соціальної сфери з огляду на сучасні виклики, зокрема війну в Україні.

7. Передбачене впровадження результатів роботи

Результати дослідження можуть знайти застосування у діяльності Міністерства соціальної політики України, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сімей, дітей та молоді, департаментів (управлінь) соціального захисту, територіальних громад з питань надання соціальних послуг, у розробці проектів нормативно-правових актів у сфері соціальної політики та соціальної роботи, а також в освітньому процесі для підготовки фахівців соціальної сфери.

8. Матеріали, які подаються по закінченні робіт

По закінченні роботи подається звіт, до складу якого входять:

- програма НДР;
- реєстраційна, облікова та інформаційна картки НДР;
- звіт про науково-дослідну роботу.

9. Календарний план виконання робіт за темою

I-й етап. Січень 2024 р. – грудень 2024 р. Аналіз джерел із проблеми дослідження. Узагальнення та систематизація інформації.

II-й етап. Січень 2025 р. – грудень 2025 р. Теоретичні та нормативно-правові засади соціальної політики: національний та міжнародний виміри.

III-й етап. Січень 2026 р. – грудень 2026 р. Методологічні та практичні засади інструментів соціальної політики.

IV-й етап. Січень 2027 р. – грудень 2027 р. Узагальнення результатів дослідження. Підготовка до друку монографії. Написання звіту. Впровадження результатів.

10. Список розробників Програми робіт та виконавців

Завідувач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
доктор педагогічних наук., доцент

Андрій ЦЮПРИК

Професор кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
доктор педагогічних наук, професор

Григорій ВАСЯНОВИЧ

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат філософських наук, доцент

Вікторія ЛОГВИНЕНКО

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат наук з державного управління, доцент

Зоряна ГОНТАР

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат історичних наук, доцент

Андрій ЛОЗИНСЬКИЙ

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат історичних наук, доцент

Емілія КОСТИШИН

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат історичних наук, доцент

Михайло НАГІРНЯК

Доцент кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат політичних наук, доцент

Віта ГРИЦАНЮК

Старший викладач кафедри
соціальної роботи, управління та
суспільних наук ЛДУБЖД,
кандидат психологічних наук

Олег ЛОЗИНСЬКИЙ

Викладач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД

Остап БІЛЕЦЬКИЙ

Викладач кафедри соціальної роботи,
управління та суспільних наук ЛДУБЖД

Юлія ШЕВЦІВ

Начальник служби у справах дітей
Львівської ОДА
кандидат наук з державного управління

Володимир ЛИС

Проектний менеджер захисту дітей,
Регіональний офіс, Львів.
Дитячий фонд ООН, ЮНІСЕФ, Україна
кандидат педагогічних наук, доцент

Світлана СТЕЛЬМАХ

Здобувач вищої освіти
зі спеціальності «Соціальна робота»

Ірина КІНДІЙ

Здобувач вищої освіти
зі спеціальності «Соціальна робота»

Максим ШМЕГА

Таблиця 9.1. – Календарний план виконання робіт за темою

№ з/п	Найменування етапів, зміст робіт	Результати виконання робіт	Терміни виконання		Форма оброблення результатів робіт	Підрозділи, відповідальні за виконання	Виконавці робіт	Витрати, люд. міс.	Примітка
			січень 2024	грудень 2024					
I	Аналіз джерел із проблеми дослідження. Узагальнення та систематизація інформації.	Бібліографія з теми дослідження	січень 2024	грудень 2024	Звіт на кафедрі	кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук ЛДУБЖД	А.Цюприк, Г.Васянович, В.Логвиненко, З.Гонтар, А.Лозинський, О.Лозинський, Е.Костишин, М.Нагірняк, В.Грицанюк, О.Білецький, Ю.Шевців В.Лис С.Стельмах І.Кіндій М.Шмега	0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8	
II	Теоретичні та нормативно-правові засади соціальної політики: національний та міжнародний виміри.	Наукові публікації	січень 2025	грудень 2025	Звіт на кафедрі	кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук ЛДУБЖД	А.Цюприк, Г.Васянович, В.Логвиненко, З.Гонтар, А.Лозинський, О.Лозинський, Е.Костишин, М.Нагірняк, В.Грицанюк, О.Білецький, Ю.Шевців В.Лис С.Стельмах І.Кіндій М.Шмега	0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8	

III	Методологічні та практичні засади інструментів соціальної політики.	Наукові публікації	січень 2026	грудень 2026	Звіт на кафедрі	кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук ЛДУБЖД	А.Цюприк, Г.Васянович, В.Логвиненко, З.Гонтар, А.Лозинський, О.Лозинський, Е.Костишин, М.Нагірняк, В.Грицанюк, О.Білецький, Ю.Шевців В.Лис С.Стельмах І.Кіндій М.Шмега	0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8	
IV	Узагальнення результатів дослідження. Підготовка до друку монографії. Написання звіту. Впровадження результатів.	Рукопис монографії. Звіт про НДР	січень 2027	грудень 2027	НТР	кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук ЛДУБЖД	А.Цюприк, Г.Васянович, В.Логвиненко, З.Гонтар, А.Лозинський, О.Лозинський, Е.Костишин, М.Нагірняк, В.Грицанюк, О.Білецький, Ю.Шевців В.Лис С.Стельмах І.Кіндій М.Шмега	0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8 0,8	

Примітка. У разі необхідності перелік виконавців, терміни виконання етапів роботи та їх результати можуть змінюватися у встановленому порядку.